Yazı işleri :
E. U. Rs.
Harb Tarihi Dairesi

Harb Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart, Haziran, Eylûl, Aralık)
Ayları

Basım işleri :
E. U. Basımevi
ANKARA

Yıl : 5 | Aralık - 1956 | Sayı : 18

Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa; değişmiyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

Garb Cephesi karargâh muhafız piyade makinelitüfek bölüğü

İÇİNDEKİLER :

1 — Vecizeler
2 — Tarihî vesikalar ve açıklamalar

180 sayılı Ordu Dergisine ektir

E. U. Basımevi
ANKARA
1956

Vecizeler

Herhalde âlemde bir hak vardır; ve hak kuvvetin fevkındedir.

28/12/1919 ATATÜRK

Düşman olanlarla mücadele esbab ve vesaitiyle mücehhez olmıyan milletler için hakk-ı beka yoktur.

27/10/1922 ATATÜRK

Cehil izale edilmedikçe, yerimizdeyiz... Yerinde duran birşey ise geriye gidiyor, demektir.

27/10/1922 ATATÜRK

Saltanat-ı şahsiyyede her hususa tacidarların arzusu, iradesi ve emeli hâkimdir. Mevzuubahis olan yalnız odur. Milletin emelleri, arzuları, ihtiyaçları mevzuubahis olmaktan çok uzaktır.

27/10/1922 ATATÜRK

TARİHÎ VESİKALAR

451 No. lı vesikanın açıklaması

19/Şubat/1920 günü Harbiye Nezareti kolordulara yaptığı "Yunanlılar da dahil olduğu halde Müttefikîn kuvvetlerine karşı tarafımızdan yapılan harekâtın heman tatili..." hakkındaki tamimden aynı gün Heyet-i Temsiliyeyi de haberdar etmesi üzerine bugünden itibaren 23/Şubat/1920 gününe kadar Heyet-i Temsiliye Reisi Mustafa Kemal Paşa ile Harbiye Nazırı Fevzi Paşa (Sayın Mareşal Fevzi Çakmak) arasında cereyan eden telgraf muhaberesinin suretlerini göstermektedir (BU VESİKA İNCELENİRKEN ATATÜRK'ÜN NUTUKLARININ 237 : 245 NCİ SAYFALARDA BUNA DAİR OLAN MÜTALEALARININ DA GÖZDEN GEÇİRİLMESİ TAVSİYEYE DEĞER).

Vesika No.: 451

Ankara'dan

Konya'da XII nci Kor. K.

ZATE MAHSUSTUR

Harbiye Nazırı Fevzi Paşa'nın vukubulan müracaati üzerine cereyan eden muhaberat suretleri aynen zirdedir. Heyet-i Merkeziyelere de lüzumu ve tensip buyrulacak mahalle tefhimi rica olunur. Heyet-i Temsiliye namına

Mustafa Kemal

Bu suret Kolorduya geldi mi? Gelmedi ise soralım. Fevzi Gelmiştir. Ş.

Birinci suret: 19/2/36 Harbiye: Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

Kolordu kumandanlarına yazılan tamimin sureti aynen zîrdedir. Sadrazam Paşa Hazretleriyle görüşülerek şu ân-ı nezaketimizde mevcudiyetimizden memnun olmıyan düşmanlarımıza memleketimiz dahilinde şikâyetler ihzar edecek vesileler bırakmış olmamak için Zatıalii biraderîlerinizde esasen daima diriğ etmemekte bulunduğunuz muavenet-i kıymetdarîlerini ricaya karar verdik Nihayet derece selâm ve arz-ı ihtiram eylerim Efendim. İmza Harbiye Nazırı Fevzi.

SURET: İngiltere Devlet-i Fahîmesi Hariciye Nezaretinden Dersaadet'deki Mümessil-i Siyasîliğe sebkeden mümessil-i siyasîlik tarafından da resmen Hükûmet-i Seniyyeye vakı olan tebligat-ı şifahiyede payitaht-ı Saltanatın Devlet-i Osmaniyede bırakıldığı bildirilmiş ve fakat bununla beraber Ermeni kı-

Maba'dı merbuttur

taliyle Yunanlılar da dahil olduğu halde Mu'telifîn kuvvetlerine karşı tarafımızdan yapılan harekâtın heman ta'tili ve aksi takdirde şerait-i sulhiyemizin tebeddül etmesinin muhakkak bulunduğu da ilâveten dermeyan edilmiştir.

1 — Binaenaleyh sulhümüzün taht-ı takarrürde bulunduğu şu zamanın nezaket-i harikul'âdesinin kemaliyle takdirini ve hiçbir sebeple mucib-i şikâyet en küçük şeylere bile meydan bırakılmamasını ve vaziyet-i hâzırayı takdirde noksanı mahsûs olanların da (y y k bi l h) lâyikıyle irşad ve tenvirlerini zatıâlilerinin ve umum maiyyetiniz arkadaşlarımın hamiyyetlerinden beklerim Ve memleketimiz dahilinde sükûnun muhafazası mehmaemken te'min ve her vasıtaya müracaatle çalışılacağı Hükûmet-i Seniyyece cevaben söylemiş ve aynı zamanda Ermenilerin ve Yunanlıların da dahil olduğu halde Mu'telifîn kuvvetlerinin de adem-i hoşnudını tevlidedecek hâlâta meydan bırakılmamaları işbu cevaba ilâveten rica olunmuştur. İkinci cevabî suret

Ankara 20/2/36 Harbiye Nazırı Fevzi Paşa Hazretlerine. Payıtaht-ı Saltanatın Devlet-i Osmaniyede bırakıldığına ve fakat Ermeni kıtaliyle Yunanlılar da dahil olduğu halde Mu'telifîn kuvvetlerine karşı tarafımızdan yapılan harekâtın heman ta'tîline ve aksi takdirde şerait-i sulhiyemizin tebeddül etmesinin muhakkak bulunduğuna dair İngiliz Mümessil-i Siyasîliği tarafından Hükûmet-i Seniyyeye resmen vakı' olan tebligat-ı şifahiye hakkında kolordulara tebliğ buyrulan tamim suretinden haberdar ettirilmekliğimiz hususundaki lûtuf ve nezaketinize arzıteşekkür ederiz. Malûm-u samîleridir ki İngiltere Devlet-i Fahîmesi Dersaadet Mümessil-i Siyasîsinin Ermeni kıtali hakkındaki beyanatı mevkıe mutabık değildir. Cenub menatık-ı işgaliyesindeki Fransız kuvvetleri tarafından teslihedilen Ermeniler Fransa himayesinde cebredilerek bulundukları mahallerdeki İslâmlara tasallût etmekte ve intikam fikriyle hertarafta (d y d) bîrahmane himaye bir surette katl ve imha siyasetine (. s a l k) salik olmaktadırlar. Maraş hâdise ve facıası bu sebebten zuhûr etmiş ve Ceneral Keret'in Fransız kuvvetleriyle birleşen Ermeniler top ve mitralyözlerle Maraş gibi kadîm bir İslâm beldesini hâk-ile yekşan etmişler ve binlerce âciz ve masum valide ve çocukları kahr ve imha kılmışlardır. Tarihte emsali namesbuk olan bu vahşetin faili Ermeniler olup Müslümanlar ancak muhafazai namus ve hayat kaydiyle mukavemet ve müdafaada bulunmuşlardır. Yirmi gün devam eden Maraş katliamında Müslümanlarla birlikte şehirde kalan Amerikalıların bu hâdise hakkında Amiral Bristol'a çektikleri telgraf facıa müsebbiplerini gayrikaabil-i tekzip bir surette tâyinetmektedir. Ceneral Keret'in ricatiyle neticelenen bu muharebelerden sonra Kuvayi Milliyeye arz-ı teslimiyet eden muharib Ermeni kuvvetlerine karşı bir ceza tatbik etmeyüp bilâkis onları sînei şefkat ve himayesine alan milletimizin uluvvücenabını Maraş Ermenileri de minnet ve şükran ile yâdetmektedirler. Şu halde Ermenilerin fikr-i intikam ve tecavüzleri neticesi hâsıl olmuş bâzı vekai' var ise bunun mes'uliyeti milletimize değil bizzat Ermeni milletine ve onun muharrikle-

rine ait olmak lâzımgelir. Adana Vilâyti dahilinde Müslümanların fransızlar tarafından tepeden tırnağa kadar teslihedilen Ermeni süngülerinin tehdidi altında her dakika katliama mâruz bir vaziyette kalmaları asabiyetimizin derecesini izaha kâfidir zannederiz. Hayat ve istiklâlin muhafazasından başka birşey istemiyen İslâmlara karşı tatbik edilen bu zulm ve imha siyaseti hükûmet-i mütemeddinenin nazarıdikkat ve insafı celbedecek bir mahiyet almışlardır Sulhümüzün taht-ı tezekkürde bulunduğu şu anların nezaket-i harikul'âdesi hasebiyle neticeye bir sükûn-u mütevekkilâne ile intizar edileceği şüphesizdir. Memleketimizin hertarafında emniyet ve asayiş emsali namesbuk bir surette hükümfermadır. Mevcudiyet-i milliyemizin muhafazası ve hayat ve istiklâlimizin kurtarılması zaruretlerinden inbias eden Kilikya, İzmir millî cephelerinde şimdiye kadar döktüğü kan yaşamak hususundaki azm-i tarihiyesinin derecei azametini ispata kâfi olduğundan âmal-i milliyeye mutabık bir sulha nailiyetle mümkün olacaktır. Âtinin meşkûkiyet ve mephutiyeti içinde heman da'va-yi millîden feragat mümkün olamıyacağını yalnız İstanbul'un değil Boğazların ve İzmir Adana ve havalisinde dahi hâkimiyet-i Osmaniye dahilinde ibkası icabediyor. Harekât-ı Millînin derhal ta'tilini talep eden İngiliz Mümessil-i Siyasîsine taraf-ı devletlerinden iblâğ edilmiş olacağını şüphesiz addeder ve âmal-i milliye dahilinde bir sulhün akdini muvaffakıyetinize düa ile hürmetlerimizi arz ve takdim eyleriz Efendim. Heyet-i Temsiliye namına Mustafa Kemal:

Maba'di vardır 26 minh
27

Vürudü/minh
adedi
891

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmut

Sahife (1) Konyada' 12 nci Kol. Kumandanlığına Ankara'dan 26/2/36 tarihli şifreye zeyldir.
Maba't.

SURET

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

İstanbul için hükûmete yazılan iş'ardan (f a 27 ç) 19/29 /2/36 tarihli şifrei âcizî hakkında mütaleai aliyyelerinin yarın 22/2/36 sabaha kadar lûtfen iş'ar buyrulmasını maal'ihtiram rica ederim. 21/2/36 Harbiye Nazırı Fevzi

Diğer suret

Harbiye Nazırı Fevzi Paşa Hazretlerine

21/2/36 tarihli telgrafa cevaptır.

19/2/36 şifreye takdim ettiğim arîzai cevabîye; bugünkü trenle hareket eden kurye vasıtasiyle irsal kılınmıştır. İngiliz Mümessil-i Siyasîsinin taleb ettiği hususat Ermeni kıtaliyle Yunanlılar da dahil olduğu halde Mu'telifîn kuvvetlerine karşı tarafımızdan yapılan harekâtın heman ta'tilinden ibarettir. Hiçbir yerde Ermeni kıtali yapılmakta değildir. Maraş hâdisesinden bahsedil mürad edilmek isteniyorsa orada Fransız askerleriyle beraber milletimize taarruz eden Ermeniler katledilmiş olmayup bil'akis Fransız askeri kendilerini terkedüp çekildiktensonra İslâmlar tarafından mazhar-ı himaye ve şefkat olmuşlardır. İzmir umum cephelerinde hergün kuvvet ve vesaitini tezyid ve taarruz hazırlıkları icra ve (M n 2I 1 e) mıntaka tecavüzünde geru durmıyan Yunan kuvvetleri karşısında ahzimevkı' etmiş bulunan Kuvayi Milliyenin dağıdılması arzu ediliyorsa böyle bir arzuya zat-i devletlerinin muvafakat etmiş olacağınızı zannetmiyorum Son üç gün zarfında İzmir'e bir piyade alayile teçhizatı tekmil bir süvari alayının ve yirmidört adet yük otomobiyle külliyetli nakliye arabası ve 6 adet batarya ve birçok mühimmat çıkarıldığı ve bunlara küllî mikdarda cepane sevkedilmekte olduğu hakkında bittabi' malûmat-ı devletleri vardır Urfa'da dahi Fransızların mevcut bilcümle Ermenileri tüfek ve mitralyözlerle teçhizederek İslâmlara karşı karşı vaziyet aldırmasından tevellüdeden hâdisenin bertaraf edilmesi bizim değil Fransızların elindedir. Hakikî olarak farzettirmeği milletimiz bilâsebep hiçbir yerde hiçbir unsur-u ecnebîye mütecaviz değildir İngiliz Mümessil-i Siyasîsinin hükûmetten vukubu-

ziyade

lan talepte samimî ve hakikî bir (M 43 n a) olmaktan (z n a p h) zaman kazanmak için itidalkâr bir politika mündemiç olduğunu zanneder Devletimiz aksam-ı meşgulesinden düşmanların çekildiğini görmeden veya hiçolmazsa çekileceğine kanaat-i tâm hâsıl olmadan mevaid-i kâzibeye lüzumundan ziyade atf-ı ehem olunarak talii memleketin yegâne noktai istinad kalmış bulunan Kuvayi Milliyeyi dağıtmağa mâtuf teşebbüsatın mes'uliyet-i tarihiyesi derecesini Sadrazam Paşa Hazretlerinin lûtfen nazar-ı teemmüle almaları için rica ederim Çünki Müşarünileyhin tamim buyurdukları beyanname hiçbir vakıt ötedenberi Kuvayi Milliyenin lüzum ve vücudü hakkında ızhar ettikleri samimiyetle kaabilitelif değildir Hükûmet-i Seniyyeyi dahilen ve haricen kuvvetli göstermek için hertürlü muavenet ve müzahereti vazifei vataniyye addederiz Ancak hükûmetin Kuvayi Milliyeyi imha tarafdarı olduğunu bir ân bile hâtırımıza getirmek getirmek istemediğimizden icabat-ı siyasiyedendir diye tatbik olunacak tedbirlerde herşeyden evvel Kuvayi Milliyenin masûni-

menafii

yetini düşünmek (m n a f i) âliyei vataniye iktizasından olduğu mütalâasındayız İhtiramat-ı mahsusamızın kabulünü rica ederiz Efendim Heyet-i Temsiliye namına Mustafa Kemal

DİĞER SURET

Harbiye 23/2/36 Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine: Kuvayi Milliyenin duçar-ı za'fedilmesi. (k ş d a v) kat'iyyen mevzuubahis değildir Sadrazam Paşa Hazretlerinin beyannamesi sırf (aays) hükûmete müdafaai fi'liyeden mücanebet hususunun te'mininden ibaret olup bu da harice karşı kuvvetli bir hükûmet (ankd h s d) maksadına mâtuftur Herhalde iş'ar buyrulan şübühatın tamamen izalesi hususunda kuryeye izahat-ı kâfiye i'ta olunacağı mâruzdur. Harbiye Nazırı Fevzi. Hitam 28 Şubat 336

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmut

57 nci Fırka K.
Nazilli K.
Burdur
23 ncü Fırka K.

452 : 454 No. lı vesikanın açıklaması

Anzavur ayaklanmasiyle ilgili olayları üzerine Heyet-i Temsiliye Riyasetinin birliklere verdikleri bilgileri göstermektedir (BU VESİKA İNCELENİRKEN ATATÜRK'ÜN NUTUKLARININ 245 : 246 VE 280 nci SAYFALARINDA BUNA AİT VERİLEN MALÛMATIN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ FAYDALI MÜTALÂA EDİLMEKTEDİR).

Vesika No.: 452

Şifre mahlûlü — Ankara'dan

Konya'da XII nci Kor. Kumandanlığına

Biga hâdisesi ve teşkilât-ı Ahmediyeyi idare edenler: Tayyar Paşa, Nigehbandan Binbaşı Hüsnü Bey Topçu Binbaşı İsmail Hakkı Bey Çerkez Bekir, Adapazarlı Çerkez Kâmil, Kirmastili Çerkez İdris, mütekaid Binbaşı Çerkez Hüseyin Bey, Mekteb-i Harbiye Tâbiye Muallimlerinden Erkânıharb Binbaşısı Hayri Bey (kpd) Kürd Mustafa Paşa, Kiraz Hamdi, Davavekili Fuad, Şükrü, Refi', Cevad, Kemal Paşa damadı Doktor Esad, Zeynel'âbidin, Sadık Bey, Kadri Pehlivan, Eskişehir Mutasarrıf-ı esbakı Sami, Ali, Ali Kemal, Mehmed, Ali Hikmet Beylerdir. Teşkilât için muktazi para İngilizler tarafından şimdilik Biga için doğrudan doğruya Şah İsmail'e verilmiştir. Yedi torbada beşbin İngiliz altını almıştır. İstanbul'da Hürriyet ve İtilâfa Said Molla'ya ve Pehlivan Kadri'ye İngilizler teşkilât için külliyetli para vermişlerdir. Biga havalisinde (A b 46 1 i) yedinde bulunan umum esliha bu teşkilât için Anzavur'a teslimine İngilizler muvafakat etmişlerdir Teşkilât idaresi meselesi Hürriyet ve İtilâf ile Nigehbancılra arasında halen münaziünfihdir. Hürriyet ve İtilâf parayı te'min ettiğinden kolay teşkilâta sahib olmak istiyor. Nigehbah ise kendi zâbitaniyle maddî fedakârlık yaptıklarından bütün teşkilâta (65 k y) kumandaya hâkim olmak fikrindedir. Bursa hâdisesi pek yakındır Oraya Çerkezler tarafından 300 kişilik münferid eşhas beray-i ticaret sevkedilmiştir. Teşkilâtın emrine tâbi'dirler İlk hareket-i kıyamiyede Bekir Sami Beyin imhası mukarrerdir. Dün Çarşamba Mudanya'ya hareket eden vapurla Bursa Hürriyet ve İtilâf Fırkası Reisi Aziz Nuri ve Mahmud Şevket Paşanın kaatillerinden Çerkez Kâzım'ın kardeşi Adapazarlı Hikmet hareket etmişlerdir Kürd Mustafa Paşa vasıtasiyle daha iki üç mitralyöz zâbiti derdest-i sevktir. Aziz Nuri vasıtasiyle ve Hürriyet ve İtilâf fırkası efradından ayrıca üçyüz kişilik bir kuvvet merkezde ihzar edilmiştir. Müftîi sabık Ömer Fevzi, Hoca Halîm ve ulemadan daha birkaç zat Bursa teşkilâtını tevsi' ve takviyeye çalışacaklardır Bunlar Bursa'da, Biga'da olduğu gibi harekât-ı kıyamiye icra ve hükûmete vaz'iyed

ile telgraf muhaberatını kat' ve Anzavur'la birleştiktensonra Kürd Mustafa Paşa Kuvayi Milliye Umum Kumandanlığını deruhde edeceklerdir. Adapazarı'na da Çerkez rüesasından birtakım adamlar gönderilmiştir Ve elli kişilik Millîye muarızdır Balıkesir ve Bursa'daki fazla mitralyöz ve mekanizmaların dahile sevkleri cay-i mütalâadır

Nigehbancılardan Topçu Binbaşısı İsmail Hakkı Çopur Bekir mukabil harekât ve ihtilâl için ittihaz ettikleri karar neticesi vukubulan tebligatı şudur. İstanbul'dan Karabiga ve Bandırma'ya çıkabilecek zâbitanla Tekfurdağı'ndaki Alay Kumandanı Mustafa Nuri Beyin sevkedeceli Nigehbancılar zâbitaniyle bunların Nigehban mensupları ellerinde (Y ş l) küçük varakalarda muharrer kayıd numaraları ile malûm oluyor Birleşerek evvelâ kendilerini teşkilât ve Kuvayi Milliye tarafdarı göstererek ahali arasına ve her altı köyden bir nahiye teşkil ve her nahiyeye bir zâbit tâyin ettikten ve halka Müdafaai Milliye rüesasının ahlâksız namussuz adamlar olduğunu propaganda ile efkârı aleyhlerine tahrikederek onları birer ikişer katl ve idam edüp (ayt 63-sy) kendileri kalacaklardır Bundan sonra üçüncü safhaya başlıyacaklar. (24 A 2363 ad) Ayvalık cephesinde sağ cenahlarını denize istinad ettirerek İngilizlerin sağ cenahına istinad edecek ve Yunan kuvasına bir muhtıra vererek kendilerinin Yunan aleydarı olmayup İttihad ve Terakkîce olan teşkilât-ı millîyeye karşı hareket ettikleri ve binaenaleyh kendileriyle müttefik hareket edilmesi lüzumunu tavsiye edecek ve sola doğru harekâta başlıyarak bütün cepheyi iskaata başlıyacakları Sağ cenahtaki bu muvaffakıyet son defa sukutunu ve Yunanlılarla Nigehbancıların kazanmaları neticesini temin edecektir. Maba'di var. Heyet-i Temsiliye namına Mustafa Kemal 29/Şubat/336

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmud

Ş I Kısım I

Şifre Kalemi
vürudü 29/Minh

Tebliğ edilen mahaller

Denizli 57 nci Fırka K.
Alaşehir K.
Nazilli
Burdur
23 ncü Fırka

Şifre kalemi
997

Ankara'dan

XII nci Kor. K.

29/2/36 tarihli şifreye zeyldir.

Mabaid: Suret (Sensfor limandaki) Tekfurdağı'ndaki Alay Kumandanı Binbaşı Mustafa Nuri Bey zâbit i'ta ve sevkedeceği gibi Ondördüncü Kolordunun silâh depoları hakkında zâbitana talimat vermektedir ki zâbitan ihtilâli ile baskınlar yapacaklar ve depoların muhteviyatını alacaklar Bandırma'da Davavekili Ferid Bey bu ihtilâl teşkilâtına memurdur. Bandırma içinde emrine âmade üçyüz müsellâh maiyyeti de var Ellialtıncı Fırkadan yetmiş zâbitin imzalarını havi bir mazbata Dersaadet'te Nigehban cemiyetine gelmiştir. Muhteviyatı yapılacak ihtilâle Nigehbancılarla iştirak edeceklerini te'min ve taahhütten ibarettir. Bu imza sahiplerinden Muhsin Halil, İbrahim (TLK n CH) Mustafa Nuri Efendilerin isimleri anlaşılmış diğerleri henüz öğrenilemedi. (B r v s h) Bursa polis müdiriyle serkomiseri bu teşkilât-ı ihtilâliyeyi himaye etmektedirler. Yenişehir eşrafından Çerkez Ethem Paşa Bursa üzerine yapılacak (Hck) harekâtı deruhde etmiştir. Yalova'daki "ayb v. . v lh" anlaşılmıştır. Muvaffakıyet halinde ".ayav" harekâta iştirak etmeği vaid ve te'min etmiştir. Diğer Hâfız İsmail Bursa'ya teşkilât için memur edilmiştir. Bursa'daki galeyanda muktazi eslihayı Sedbaşında Çerkez İbrahim ve Çerkez İddis Ağanın mahdumu Ömer tevzi edecektir. Buradan gönderilmiş olan esliha bunlardadır. Ömer'le muhabereyi te'min eden Ulucami karşısında Kalıblı Ahmet Efendidir. Mektup Ahmed Efendi namına gönderiyor. Bursa harekâtına Karacabey'den de iştirak vakı' olacaktır. Bursa'nın sağ cenah harekâtını Karacabey'de "go.soarmi" İbrahim Beyle Çerkez eşkıyasından meşhur Davud idare edecektir. Bunların maiyyeti Çerkez ve Arnavud'tur. Sol cenahı Yenişehir'de Ethem Pani ve İbo ve Kâzım'ın biraderi Hikmet ve rüfekası ve merkezi Ellialtıncı Fırkadan Nigehbancı zâbitan idare edecektir. Topçu Yüzbaşısı Ziya Bey yirmi gün evvel Karacabey'e gitmiş Kodovarlı İbrahim'le teşrik-i mesai eylemiştir. Karacabey Kaymakamı Tevfik Nevzad Bey de teşkilâtçılara müzahirdir.

Diğer (S.S Y L D R) bu sabah Romani vaporiyle Karabiga'ya dört ihtiyat zâbiti Anzavur emrine hareket etmiştir. Elyevm Çorlu'da bulunan İhtiyat Zâbiti Hüseyin Hüsnü Efendi yirmibeş kişilik bir kuvvet hazırlamıştır. Tekfurdağı'ndaki Alay Kumandanı Binbaşı Mustafa Nuri Bey tarafından tedarik edilen Nigehbancı zâbitan kimse ile birlikte Karabiga'ya hareket etmişlerdir. Bugün hareket edecek Gelibolu vaporiyle gidecek Nigehbancı zâbitan hakkında hükûmete malûmat verilmiştir. Yarın veyahut başka günler Yenişehir'de İbrahim Paşaya iltihak etmek üzere Çerkez İdris Ağa Yüzbaşı Şevket Hüseyin Remzi mahdumu Şevket ve Bahriye Yüzbaşılarından Tahsin ve (HKOZ) buradan hareket etmediği anlaşılan maslup Kâzım'ın biraderi Hikmet doğruca

Maba'dı merbuttur

Gemliğe gideceklerdir. Mudanya'ya çıkmaları muhtemeldir. Maba'di vardır.
Mustafa Kemal 1/Mart/36

Şifre mahlûlü
892

Vürudü 4 minh

XX nci Kor. K. Vekili
Mahmud

Bunların sırasiyle tanzimi noksanı varsa ikmali
Adet
Bilâ

Ankara'dan

Konya'da XII nci Kor. Kumandanlığına

1/3/36 şifreye zeyldir: Mabait sureti

1 — Balıkesir civarındaki teşkilâta elyevm burada bulunan Ağır Topçu Binbaşılarından Emirgânlı Kemal Bey memurdur. Hamdi Paşanın yaveri olup Bandırma'da tevkifedilen Yüzbaşı Kemal de kendisiyle teşrik-i mesai edecektir.

2 — Bunların burada bir kargaşalık çıkaracakları söyleniyor Bugünlerde tahliye edilen Yüzbaşı Mahmud Celâlettin ile burada Zeynel'âbidin Hocanın hanesinde misafir süvari mülâzimievveli, buradaki teşkilâtçılara iltihak için emir almışlardır.

3 — Konya teşkilâtına Zeynel'âbidin Efendi me'murdur Son akşam Damad Ferid Paşanın hanesinde içtima edilerek müzakerat cereyan etmiştir. Netice kararlaştırılamamıştır. Konya'da Zeynel'âbidin Efendinin emrine tâbi' zâbitanın mevcud olduğu haber veriliyor

Diğer zeyl suret Sıvas'daki İtilâfçı Şeyh Sıvas teşkilâtına memur edilmiştir. Bunlara mahrem gelen talimat ve evamiri Hürriyet - İtilâf Merkez-i Umumîsinden gönderilen mekâtib-i sansüriye âdam-ı mahsusla irsal kılınmakta ve Sıvas'a Hürriyet ve İtilâf şube mutemetleriyle elden gönderilmektedir. Dahile gönderilen evamir ve talimatın ta'cili Polis Müdiriyeti Heyet-i Teftişiyesi Müdiri Hüseyin Hicabi Bey tarafından idare ve tanzim edilmektedir. Tirebolu'da Teşkilâta Kadızade Rifat'in memur edildiği zannolunmaktadır. Geçenki Biga hâdisesini bu adam çıkarmış ve tertip etmiş ve (k b l a l h c d ç h) kablelhâdise buraya gelerek talimat vesaire almıştır. Anzavur ilk isyanında Eskişehir Biga Balıkesir ve Bursa İzmit ve Bolu livaları ahalisi namına hareket ettiğini beyanname ile ilân etmişti (boldr) Bu sefer bu teşkilâttan (malmsi) muhtemel değildir:

Diğer bir suret

1/2/36 ve Harbiye Dün Gelibolu vapuriyle Karabiga'ya kimse gidemedi. Vapura bunlar tevkif ve bilâhare muhafızlıkça tahliye edildi Bu mürettep zâbi-

tanı Yunan vapurlarına veyahut Tekfurdağı'ndaki Alay Kumandanı Binbaşı Mustafa Nuri Bey vasıtasiyle oradan kayıkla Karabiga'ya gelmek cihetini ihtiyar ediyorlar. Ca'fer Tayyar Bey Edirne'de bulunmadığından gerek Çorlu ve gerek Tekfurdağ hakkında kendisine malûmat verilemedi Tekfurdağı'nın ehemmiyeti iş'arat-ı sabıkamızdan malûmuâlileri olmuştur. İstanbul'un (loln) icraata ehemmiyet verilmesi hususu ciddî surette te'min edilemedi Arzolunan eşhasın oralara geçmesi muhtemeldir. Mahallerinde takıbat icrası zarureti karşısındayız Anzavur'un Biga'da teeyyüd-ü tahmin-i muvaffakıyetinden sonra Hürriyet ve İtilâfın vaktiyle birinci ikinci üçüncü beyannamesinde münderiç hutut-u umumiye dahilinde oralarda beyannameler neşredileceği ve bundan Düvel-i İtilâfiyeye malûmat verileceği ve bu babdaki talimatın heyet-i fa'aliyesi tarafından Gelibolu vapuruna binen zâbitana matbu suretlerinin i'tâ edildiği ve bu beyannamelerden (mkçnar) suretinin postaya teslimen Mustafa Kemal Paşaya takdim kılındığı mâruzdur. Şimdilik bukadar Heyet-i Temsiliye namına Mutafa Kemal. 2/Mart/336

ümitbahş

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmud

Şifre kalemi

893

Vürudü 4/minh
Ahmed

Tebliğ edilen mahaller:

Nazilli Mevkı Kumandanlığına
Burdur Kalem Riyasetine
57 nci Fırka Kumandanlığına

Vesika No.: 453

Adet
Bilâ

Ankara'dan

XII nci Kor. Kumandanlığına

Bir suretinin Heyet-i Merkeziyeye i'tası rica olunur.

İngilizlerin kendi kıyafet-i askeriyelerine soktukları bâzı eşhası kendi torpito ve vapurlariyle muhtelif sahillere çıkardıkları ve kuva-yi bahriyelerini memlekette ikaı şûriş ve fesad edeceği adamların nakil ve hizmetine tahsis edildikleri ve yine aynı maksatla bâzı eşhasa veya zümrelere nakden muavenette bulundukları görülüyor. Bundan maksad vahdet-i milliyemizi ihlâl ve ahalii memleketi yekdiğerı aleyhine tahrik eyliyerek vukubulacak şûriş ve nifaktan bil'istifade mukadderat-ı hayatiyetimizi istedikleri gibi tanzimde serbest kalmak olduğu aşikârdır Hayat-ı mukadderatımızla alâkadar olan tekmil âlem-i İslâm nezdinde icabında protesto edilerek mukebil-i tesirat istihsal olunmak üzere İngilizlerin işbu nakliyat ve muavenetlerinin hal ve zamın-ı vukuları ile alâkadar eşhasın dikkatleri ve hulâsa vesika ittihaz olunabilecek şayan-ı itimad tekmil delâilin iş'arı mercudur Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal 3/Mart/336

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmud

Konya Heyet-i Merkeziyesine
41 nci Fırka Kumandanlığına
Ş 1 Kısım 1

Yazıldı 9/Minh
Mehmed Feyzi

Şıırre Kalemi
959

Tebliğ edilen mahaller:

57 nci Fırka
23 ncü Fırka
Nazilli
Burdur
Alaşehir

Vürudü 8 minh Kemal

Vesika No.: 454

Ankara'dan

XII nci Kor. K.

Biga vak'ası ve Cem'iyyet-i Ahmediye teşkilâtı ve mevcut olan faaliyet-i mürteciane hakkında verilen mufassal malûmattan halkın irşad ve ikazına delâlet edebilecek muhtasar bir hulâsa çıkarılarak ve şimdilik isim zikredilmiyerek Cerâid-i Milliye ve Albayrak sair mahallî emsali gazetelerle neşrettirilmesi ve hem ahalinin efkâr-ı vatanperveranesini takviye hem de harice karşı bu münasebetle mütehassis olduğumuz hiss-i nefreti irae eylemek üzere mezkûr gazetelerde başmakaleler yazdırılması münasip olacağını arzeylerim Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal 3-4/3/36·

XX nci Kor. K. Vekili
Mahmud

Adet	
4	900

Şube 1 5/Minh

Fevzi

Reis Bey hulâsasının tahririni sizden beklerim.

455: 466, 468 ve 469 No. lı vesikaların açıklaması

Bu vesikalar MİLN hattı ve bu hattan birliklerimizin üç kilometre geriye alınmasına dair İngiliz isteğinin yarattığı siyasî krizi göstermektedir (BU VESİKALAR İNCELENİRKEN ATATÜRK'ÜN NUTUKLARININ 217 : 237 NCİ SAYFALARINDA BUNA DAİR YER VERİLEN HUSUSLARIN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ UYGUNDUR).

Vesika No.: 455

Gayet mühimdir
Adet
3

Ankara'dan

XII nci Kor. K.

İstanbul'daki heyetimizden üç Mart tarihli olarak vürud eden malûmatı berveçhiati aynen arzederiz. Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal

Yunanlılar karşısındaki cephenin geri alınması hakkında 15 Kânunuevvel İtilâf mümessilleri tarafından verilen notaya hükûmet cevab-ı red vermişti. Dün şedidülmeal ikinci bir nota da verilmiş olmasından hükûmet bugün Meclis-i Meb'usan huzurunda istifa etmiştir. Hükûmetle beraber Meclis-i Meb'usan Reisi de Mabeyindedirler. Meb'uslarımız mütelâşîdirler. İngilizler Hürriyet ve İtilâf ve Nigehbancılarla tertip ettikleri harekât-ı irticaiyede muvaffak olabilmek için Ferid Paşa yarânından birinin taht-ı riyasetinde bir kabinenin mevkii ıktidara gelmesi muhtemeldir. Meclisi bittabi' feshedeceklerdir. Nezd-i Şahanede oradan tedabir-i müessirede bulunulması ve Meclis-i Meb'usanın takviyesi esbabının istikmali mâruzdur.

4/3/36 Heyet-i Temsiliye Namına
Mustafa Kemal

Bu nerelere yazılmış işaret ediniz

Bura dosyasına koyunuz yarın
ben bunları isterim.

Ş 1 Kısım I
11/Minh
HIFZI

Vesika No.: 456

TELGRAFNAME

7/Minh

DEVLET-İ OSMANİYE
Posta ve Telgraf ve Telefon Nezareti

25 3
Sonra İmza

Konya'da XII nci Kor. K.

ANKARA	Numarası	Kelimesi
Mahreci	Bilâ	y

Düvel-i Mu'telifenin müdahalât-ı mükerreresine karşı nihayet Ali Rıza Paşa kabinesinin huzur-u Mecliste isti'fasını verdiği teessürile haberalınmıştır. Aydın cephesinde mübarek vatanı istilâ etmeğe çalışan düşmanla Kuvayi Milliye çarpışmakta ve her karış toprağına sadık ve fedakâr evlâtlarının naışlarını defetmektedir Hiçbir kuvvet hiçbir salâhiyet tarihin emrettiği bu vazifeden milletimizi men'edemiyecektir İstiklâ-i millî veya vatanımızın te'mini hususunda her fedakârlığa amâde bulunan milletimizin heyecan-ı mukadderesini ancak milletin itimad-ı tamını haiz bir hükûmetin re'sikâra getirilmesi tatmin edebilir Bütün millet bu tarihî günlerde, iradei milliyenin vekâlet-i mutlakasını haiz bulunan meb'uslarının mukarrerat-ı kat'iyyesine naşekibâne muntazırdır Vatana ve tarihe kraşı duruhde buyurduğunuz mes'uliyet-i azîmeyi bütün cihanın kürsîi müzakeratınıza mâtuf olan enzar-ı tetkıkı düşünerek milletin azm-i fedakâranesiyle mütenasip kararlar ittihaz buyrulacağından emin olduğumuzu, vatanperverane mesainizde bütün milletin refik-u müzahir bulunduğunu arzeylerim Efendim. 4/Mart/336

Anadolu Rumeli Müdafaai Hukuk Cemiyeti
Heyet-i Temsiliyesi
Namına
Mustafa Kemal

~~Nerolere yazılmıştır, tahkiki~~
~~Dosyasında Hıfzı 8/Minh~~

Vesika No: /456

تلغرافنامه

قیمت دفتر

نمره‌سی	نومرو سی	الکلمه‌سی	تاریخی	دولت عثمانیه مؤسسه تلغراف و تلفون نظارتی حکومت تلغراف عبور اسدن مسئولیت قبول ایدر	الکلمه‌سی	تاریخ	ساعت	امضا
آنقره	بلا	۵	اول ساعت مکره		کشیده اولندیغی محل		اول مکره	
							مکره	

ـ ل مؤلفه‌نك مداخله‌سیله مدرسه‌سنه قاپیلو نزاعه عرضا باش قابنه مسزه حضورلرینه استفاده‌نی ویردیکی تأثیره خیر الیشدیر. آیه‌یه طرح مسزه مبادله وطنی استدلاتیمه جلیسانه دشمنه قوارمه جایه‌سیقدر و هیچ قابیسنه طوراغنه صادقه وفدا کار اولدیغنه نفسنی رفیه ایتمکده در. هیچ بر قوت هیئت بر صلاحیت تاریخك امرندکی بو وظیفه‌یه متنزر منع ایده‌مه‌جك در. استقلال ملی و باوطن تأمین خصوصنده هر فدا کارلغه آماده بولنان ملتزك هیچ‌بر مفرزه‌سی آنجه ملتك اعتماد نامه حائز بر حکومتك رأسی کاره کرلسی نظمه آنده‌یلر. بونده ملت بونلره بخش کوندرده اراده‌سیله‌دك و کاملك مطلقنی حائز بولنانه میبوثلرنی مضبوطه قطعه‌سنه

نمونه مکرر ۸۰۱

ا

نائبلیغنه منتظر در. وطن و تاریخ قاپیسی دیرهده بو. دیلنکه مسئولیت عظمی سزه جرأت کرسی مذاکراتکه مطلوب اوزره انقره‌یه قیقیق دوشسه‌زك ملتك عظم قدا کارلغه مناسب قرارلر اتخاذ ایدیله‌جقی امید اولنیلیر. وطن بردن مسعود ده شهر ملتك رفیه‌سنه هر بولدیغی عرضه ایدرم اوتم - ۱ مارت ۲۶

اناطولی روم ایلی مداقعه‌سی
ملی مجلس هیئت ریاستی
نامه
مصطفی کمال

نمونه مکرر ۸۰۱

۱۸۰۱

Vesika No.: 457

Adet
Bilâ

Ankara'dan

Konya'da XII nci Kor. Fahrettin Beyefendiye

1 — Şimdi 4 Mart saat 10 sonra Harbiye Nazırı Fevzi Paşa Hazretlerinin vaziyyet-i hâzıra hakkındaki mütaleat-ı aliyyesi bilvasıta vürud etmiştir. Müstafi kabine erkânı dahi Ferid Paşanın makam-ı Saderete gelmesini te'min için müştereken teşebbüsatta bulunmaktadırlar Ma'hâza hertürlü ümid ve intizar hilâfına olarak Ferid Paşa re'sikâra gelirse Anadolu ve Rumeli Müdafaai Hukuk Cemiyeti İstanbul'a karşı kat'î belli icrata girişmekten ibaret olan esasın tatbikı tabiîdir. Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal 4/3/36

Gelmesi mi
Gelmemesi mi ?

gelmemesini

?

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmud

2 — Zatıâlilerinin Dersaadet'te bulundukları zaman Nazır Paşa Hazretleri İzmir cephesindeki son Yunan taarruzu kesb-i ciddiyet ettiği takdirde ihtiyar olunacak tarz-ı hareket hakkında dermeyan buyurdukları mütalâatın tarafımıza bildirilmesi münasip olacağı zikredildiğinden serian iş'ar buyrulmasını rica ederim Efendim. Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal 4/3/36

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmud

Şifre Kalemi
902

Vürudü 5/Minh

~~Hususî dosyaya 7/Minh~~

Kemal

Vesika No.: 458

Adet
8

Ankara'dan

Konya'da XII Kor. Kumandanlığına

Celâlettin Arif Bey Meclis-i Meb'usan Reisi oldu Zatişahane Müşarünileyhi yarın 5/3/36 öğleden sonra saat 4.30'da kabul buyuracaklardır. Sadaret meselesinin yarın hallolunması me'muldür. Bu gece icrasını rica ettiğimiz teşebbüsatın te'min buyrulması müsterhamdır. Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal 4/3/36

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmud

Şifre Kalemi
901
Vürudü 5 minh
(imza)

Vürudü 5 minh Kemal

Hususî dosyaya 7/minh

Vesika No.: 459

MÜHİMDİR

Ankara'dan

Konyada XII nci Kor. Kumandanlığına

[Dersaadet'ten mevrûd malûmat aynen berveçhiâtidir. Bir suretinin Heyet-i Merkeziyelere itası mercudur Efendim Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal.

Geçen Pazartesi günü İtilâf Mümessilleri tercümanları Babıali'de Sadrazamı ziyaretle Ferid Paşa kabinesinin Divanıâliye sevklerine muvafakat edemiyeceklerini ve sevkedilmek istenilirse fiilen müdahale eyliceklerini şifahen tebliğ eyledikleri berayimalûmat mâruzdur. 4/3/36]

XX nci Kor. Kumandan Vekili

Şifre Kalemi

931

Vürudü 6/Minh

Kemal

Yazıldı

Adet

931

6/Minh

Fevzi

Şifre 23 ncü Fırka 57 nci Fırka Burdur Kalemi

Tezkire 41 nci Fırka

Ankara'da Müdafaai Hukuk Cemiyeti Riyasetinden alınan

4/4/36 telgraf sureti zîrdedir.

XII nci Kor. Ankara Bilâ Gurup Tel.

150 6/3/36

Alaşehir
23 ncü Fırka
61 nci Fırka
57 nci Fırka
Nazilli

Yazılmış

Fahri

Vesika No.: 460

Telgrafname
DEVLET-İ OSMANİYE
Posta ve Telgraf ve Telefon Nezareti

Mahreci	No.	tarih	saat	İmza
Ankara	5	4/3/36	22.44	(?)

Konya'da XII nci Kor. K.

İtilâf Devletlerinin muhıll-i istiklâl ve haysiyet tecavüzatına ve mütareke ahkâmı hılâfındaki müdahalât ve harekâtına daha ziyade tâbaver-i metanet olamıyan Kabinenin istifasiyle yeniden Devleti Aliyyelerinde bir buhran-ı vükelâ zuhûr etmesi efkâr-ı umumiyei millette derin bir heyecan tevlidetmiştir Makam-ı Saltanat ve Hılâfet-i Hümayunları etrafında tevhid-i fikr-ü emel ederek istiklâl ve masuniyet-i Şahaneleri ve tamamiyet-i memalik-i Devleti Aliyyeleri için son fedakârlığı gözealdırmış olan bilûmum teb'ai mülûkâneleri düşmanlar tarafından idare edilen bâzı nifak ve ihtilâl tertibatından dolayı zaten müteessir ve endişenâk bir halde buhran-ı vükelânın sür'at-i mümkine ile zevalini ve âmal-i milliyeyi bihakkın tatmin edebilecek bir heyet-i muhteremei vükelânın teşkiline muntazırdır Meclis-i Millînin ekseriyet grupunda tekâsüf eden âmal ve temayülât-ı milliyenin taraf-ı şahanelerinden mazhar-ı himaye olacağına bütün teb'ai hümayunları gibi heyetimiz de emindir Ancak dahilî ve haricî bintürlü ihtirasatın galeyaniyle sükûn ve selâmeti tehdit altında bulunan memleketimizin vicdan-ı millîyi temin edemiyecek bir kabine reisine hiçbir dakika tahammül edemiyeceğini ve mazaallah böyle bir hal vukuu Devlet-i Osmaniyeyi tarihte mesbuk olmıyan hâdisat-ı elîmeye bâis olacağını atebei Seniyye Hazret-i Şehriyarîlerine arzetmeği vazifei hamiyyet telâkkı ederiz Olbabta ve kaatıbei ahvlde 4/3/36 Anadolu ve Rumeli Müdafaai Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi Namına Mustafa Kemal

Vesika No: 460

تلغرافنامه

قونیه قه ۱۶ حه

مخرجی	نومروسی	کلاسی	تاریخی	دولت عثمانیه	آلندیغی محل		تاریخ	ساعت	لفظا
انقره	٥		اول	مؤسسه تلغراف و تلفون نظارتی	کتبیه اولکندیغی محل	٤	اول		

حکومت تلغراف عابرانندن صولایی برکونا
صه: آ. قبول ایتز

ائتلاف دولتلر بو محل استقلال وحیثیت تجاوز ایتمه و متارکه احکامی خلافنده
صداخلانان دوماتنه دخا زیاده تاب اوله مقاومت اولمیان قابیه نك
استقلالیه یکجه دولت علیه ایچون بر خطر اولدیغی وکلا ظهور ایتمسی افکار عمومیه ملتده
دریه برهیجان تولید ایتمشدر مقام سلطنت وخلافت بلاد الحاقه توحید
قوا و امن ایچون استقلال و مصونیت شاهانه لری و عامیت

قاروبان سلیمی

محرره شکور ۸۰۱

عنوانی	نومراوسی	کلماسی	تاریخی	دولت عثمانیه مؤسسه تلگراف و تلفون نظارتی حکومت تلغراف عابرانندن مولایی برکوتا مدیرلیغنه آبول ایتمز	آلندیغی محل		تاریخ	ساعت	انقا
٢			ساعتی ..... اول مکره		کشیده اولندیغی محل			اول مکره	

محلات دوتنه‌لری ایچنده صول خدماتلری کوره‌لدیرمه اولان مالعموم تبعه
صوقاقلری دشمند طوغندن اداره ایدیلمه‌سی نفاقه و اختلال ترتیباتندن طولایی
ذاتاً متاثر و اندیشناک بر حالده بولنان وکلانک سرعت ممکنه ایله زوالی و اهمال
جریانی نتیجه‌سی تعطیلاتی بیله‌جک بر حالت محترمه وکلانک تشکیلنه منتظر در
مجلس مبعوثان مذاکره‌سی آثرینه غروبنده تکلیف ایدیلن امال و تمایلاتمیزه نائل اولمق اطراف

تلغرافنامه

تلغرافنامه

عنوانی	نومرو سی	کله سی	تاریخی	دولت عثمانیه مؤسسه تلگراف و تلفون نظارتی حکومت تلغراف عبارتندن مولایی برکونا قبول ایلر	آلندیغی محل		تاریخ	ساعت	امضا
			ساعتی ..... اول مکره		کشیده اولندیغی محل			اول مکره	

[illegible] مظهر حمایه [illegible] تبعه عثمانیه نک تحفظنده امینز [illegible]
وخارجی [illegible] اعتراضاتنک غلیانندن شکوک و شبهاتی تهدید ایتمه-
لوطانه ممتزج وجدان ملی ک نائره این میهلک رقابتنه [illegible]
نه رفیقه تحمل این مصیبتی و معاذالله [illegible] دولت عثمانیه ک
[illegible] مسبوقه اولمیان حادثات الیمه باعث اولدیغی عتبه سنیه حقنده
شهریارینه عرض ایتمک وظیفه حمیت شعرا ایدر [illegible] قاطبه

فاروق [illegible]

نمونه مکرر ۸۰۱

تلغرافنامه

مخرجی	نومرو سی	کلمه سی	تاریخی	دولت عثمانیه مؤسسه تلغراف و تلفون نظارتی حکومت تلغراف عمارتندن مولایی برکوتا مدیرلکنه ابول ایچون	آلندیغی محل		تاریخ	ساعت اول مکرر	امضا
			ساعتی اول مکرر		کشیده اولندیغی محل			اول مکرر	

احوال 26/2/2 انا خوط وردم ایلی مداوم حقوقه تحقیق
هیئت تحشیه سی نامه مطلعکه

Vesika No.: 461

Ankara'dan

XII nci Kor. Kumandanlığına

1 — İstanbul'da teşekküleden bir cemiyet-i fesadiye İngilizlerle müttehiden hükûmetin iskaatı ile Ferid Paşa veya emsalinden bir hükûmet tesisi

2 — Meclisin feshi

3 — Kuvayi Milliyenin ilgası

4 — İstanbul'da bir Şûra-yi Hilâfet teşkili

5 — [illegible] aleyhinde fetva ısdârı hususatının takarrür ettirildiği tahakkuk etmiş ve Anza[illegible] [illegible]tiyle beraber İngilizlerin hükûmeti tazyik ettikleri malûmat eyleriz. İşbu malûmatın Heyet-i [illegible]ğu İstanbul'dan bildirilmiştir. Ar[illegible]lere iblâğı rica olunur.
Heyet-i Temsiliye Namına: Mustafa Kemal.

4/3/36

yerlere tebliğ edelim.
Bu nerelere yazılmış yazılmıyna

23 ncü Fırkaya ayrı verelim.

XII nci Kor. Konya Vilâyeti Konya Heyet-i Merkeziye	Görülmüştür fakat suretini biz vereceğiz.

23 ncü Fırka 57 nci Fırka Nazilli Mevki Alaşehir Kuvayi Milliye K. Silifke Mutasarrıflığına	Şifre yazılmıştır

Vesika No.: 462

Ankara'dan

Konya'da XII nci Kor Kumandanlığına

1 — Kabine Düvel-i İtilâfiyenin tazyikıyle istifa etti Meb'usan Padişaha müracaat eylemiş ise de Zatişâhane Başmabeyinci ve Başkâtibiyle görüşmelerini irade buyurmuştur. Bunlara Ferid Paşa ve emsalinin tâyin edilmemesi lüzumu anlatılmıştır.

2 — İstanbul'daki vaz'iyyet İngilizlerin yardımiyle hazırlanan irtica vaz'iyyetidir. İstanbul'da beynelislâm bir Şûra-yi Hılâfet teşkil etmek istiyorlarmış.

3 — İstanbul'dan şimdi i'tâ olunan malûmat hulâsası bil'ihraç arzolundu Alâkadarlar haberdar edilmesi ve heyetimizi bera-yi irşad mütalâat-ı aliyyelerinin sür'at-i iş'arı mercudur. Vaziyeti takip ediyoruz Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal 4/3/36

XX nci Kumandan Vekili
Mahmud

Şifre Kalemi
930
Vürudu 6 minh
Kemal

23, 57, Burdur'a
41, Konya Kalemine, Konya Heyet-i Merkeziyesine

		K	G	Minh
Ankara	558	10	250	5

XII nci Kor. K.
Nazilli
Alaşehir
57 nci Fırka
23 ncü Fırka
Yazılmış

Vesika No.: 463

TELGRAFNAME

SURET

DEVLET-İ OSMANİYE

Posta ve Telgraf ve Telefon Nezareti

Bir dakika teahhur edilemez

1391

Mahreci	Numarası	kelimesi	tarih	İmza
Diyarıbekir	325	250	11	(?)

Yunanlılar Aydın cephesinde mütemadiyen tahşidat yaparken İzmir'in Yunanistan'a verildiği işaa olunurken ve İzmir'de nümayişler yapılırken Midya - Enez hattının Çatalcanın hududu olacağı ajanslarla tebşir olunurken Maraş'ta Kilikya'da İslâmlar aleyhinde âdeta Ehlisalip Seferi yaparken Şerif Paşa ile Boğos Nobar hiçbir vekâleti haiz olmadıkları halde camiai Omaniyeden kat'iyyen ayrılmak istemiyen Kürd kavm-i necîbi arzuları hilâfında camiai Osmaniyeden ayırmağa teşebbüs ederken bu husus düşmanlarımız tarafından teşvik olunurken düşman iğfalâtına kapılmış İstanbul ve civarındaki bâzı gûna bedbinlerin din perdesi altında Biga'da Bursa'da İstanbul'da düşman âmaline hizmet etmesi ve bundan cür'et alan düşmanların millet meclisinin itimadına mazhar olan kabineyi hilâf-ı mütareke metalible hergün bir suretle tazyik etmesi ve bugibi müdahalât tesiratı hasebiyle kabinenin isti'faya mecbur olarak böyle nazik bir zamanda buhran-ı vükelâya meydan verilmesi te'sirat-ı azîmeyi mucib olmuştur. Bütün anâsır kardaş gibi yaşar ve Kuvayi Milliye medenî bir tarzda hukuk-u milleti müdafaa için harb ederken Kilikya'da Ermenilerin İslâmlar aleyhine olan hareketleri Aydın Vilâyetinde Yunan mezalimi Ermenistan'da İslâmların imhası gözönünde dururken İzmir'in hîn-i işgalinde en medenî ve muazzam devletler hey'et-i zâbitanı gözüönünde valimize kumandanımıza hakaret olunurken katliâmların vukuunu işaa edilmesi ve hükûmetten bunun men'i talep olunması hakkımızda nasıl garezkârane hareket edildiğine en bâriz delildir Kilikya'da İslâmlar elinden silâhlar alınır ve Kuvayi Millîyenin dağıtılması hükûmetten talep olunurken diğer taraftan Ermeniler İslâmlar aleyhine tepeden tırnağa kadar teslih olunur Ordunun esliha ve cepanesine vaz'ıyed olunurken aksam-ı vatan taraf taraf işgal olunuyor Binaenaleyh bu vaz'ıyede millet kendisinden esaretini ve mahvını intac edecek metalip ve mukarrerata boyuneğecek bir kabine reisine tahammül edemez Kürdistan'ın yarısı mıntaka kadar mıntakamın hissiyatına tamamen vâkıfım Boğos Nobar ile Şerif Paşanın kendi namlarına hareketlerini işiden mıntakam ahalisinin mekamata çektikleri telgraftan müstebân buyrulacağı veçhile arzuy-ü milletle muğayir kararlar milletin kaniyle silinecek ve böyle kararları kabul edecek bir kabine reisine de millet hürmet ve itaat edemiyecektir Bu hususu kemal-i sadakat-i hulûs ile arzederim Mabeyn-i Hümayun Ce-

nab-ı Mülûkâne Başkitabetine Meclis-i Meb'usan Riyasetine Harbiye Nezaretine arzolunmuştur 5/3/36

Konya XII nci Kor. K.

Bu sabah yazdığım telgrafname suretini berveçhibâlâ arzederim

5/3/36 XIII ncü Kor. K.
Cevdet

1 Ş 1 Kısım

Dosyasına

Hıfzı/11 minh

Vesika No: /463

تلغرافنامه

رد جنبه ناحیه‌یه‌ز صورت

۱۲۹۱

غربی	نومرو سی	کلمه سی	تاریخی	دولت عثمانیه	آلندیغی محل		تاریخ	ساعت	امضا
			اول	مؤسسه تلغراف و تلفون نظارتی				اول	
دیارکه	۲۶۵	۲۰۰	ساعت — مکث	حکومت تلغراف عبارتندن طولایی برکوتا مسئولیت قبول ایمز	کشیده اولندیغی محل			اول — مکث	

یاتیه‌ایده‌یه‌جه‌مزه‌ متمادیاً تحشدات یاپلیکه‌ از مدت بوانسانه‌ جیلسه‌ی اشاغه‌ اولنورکه‌ و ازمیر و تیماشه‌ یاپلدیکه‌ مدت
زعمه‌ قیاسا قلیه‌ زنلک حدودی جوجقی از انسدلر تیشیر اولنورکه‌ مزنع کلکیا (امدادی علیه‌زنه‌ شادنا اهل صلیب سنوی یاپلدیکه‌
سنه‌ یه‌ پاشا ایده‌ یوغوی نوبار خیچ بروکانی هاز حلمد قدری شالرم / جامعه‌ عثمانیه‌ دن قطعیا آرتیشه
ایستیه‌کلر و قوم نجیبی ازدولری خلافت جامعه‌ عثمانیه‌ دولت الفه‌ تشبث ایدرکه‌ بو دشمندن طرفه‌ تشویق اولنورکه‌
رشمه‌ اغفالاتنه‌ قابیلمیه‌ استانبول و جوارنه‌ کی بعضه‌ کونا بدنلرل دیه‌ پرده‌ی آلتنه‌ بیغاده‌ روسیه‌ استانبول
اشمه‌ امالنه‌ خدمت ایتمی و بونه‌ جرأت آلاره‌ دشمندن ملت مقدسه‌ عثمانیه‌ مظهر اولانه‌ قابیه‌ خلاف امتیاز که
بوده‌ هرکونه‌ رضوریه‌ تیشیر ایتمی و بوکی مداخلات تأثیراتی / جیه‌ قابیه‌ (استفهام) مجبور حله‌ رحمه‌ بویه‌ تازه‌
بر زمانه‌ بحرانه‌ و کلاته‌ میدانه‌ ورلمسی تأثیرات عظیمه‌ یه‌ سبب اولمشدر تجربه‌ عنا حرده‌ سه‌ کبی بشا . و فوای میه‌ مدتنه
بر طرز (حقوقه‌ مدنی مداخله‌ ایجون حرب ایدرکه‌ کلکیا (ازمیرلر امدادی علیه‌زنه‌ اولانه‌ حکمندی

ایدیلدیکی بولنان نفوسلی ارمنستان اهالیسنک امحاسی کوز اوکنده طوردیغی ازمیر جیه اشغالنده ال مزنی و معظم دوسدر
حقیقت حالنی ذکور و اوکنده ایکنجی قوماندانجه حقارت اولنور که قتل عامدن و قوغمق اشاعه ایدلمسی و حکومت نه دولت
منه طلب ایتمز حقنده نص و خطاراته حکم ایدلدیکنه ال یازدیلدیغی حالده اهالیسی ارمنی اهالیسی آلنیر
و قوای عسکریه نک حکومت طلب اولنور که دیکر طرفه ارمنیلر اهالیسی علیهنه تیه ده طرفانه قوت تسلیح ایلیوب
اردونک اسلحه و جهازاتنه وضع ید اولنور که اقسام واطه طرف طرف اشغال اولنور بازار عیه یوقوغنه بده
منت کندیسنه اسارتی و محوینی اتباع ایده جک مطلب و مقرراته بیورلمش اکر جک و قابینه رئیسنه تحمل ایدوب
کردستانک یاریسی منفقه قدر منفقه ملی حسیاتنه تماماً واقفم بوغوص نوبار ایده شریف پاشانک کندی
نامنه حرکتنی ایشیدیه منفعلم اهالیسنک مقاماته چکدکدی تعذیب مشابه سوریه حقنده وجهه ازروه
منت مقابل قرار ترمنک قابینه سینه جک و بویله قرارلری قبول ایده جک قابینه رئیسنه ملت حرمت
واجب عنایت ایده جکدر بو خصوصی کمال صداقت حلوص ایله عرض ایدرم مایه حق بوده جناب ملوکانه باشکاتبه
عبلی میعونانه ریاستنه جیه نفوذنه عرض اولنمشدر ۲/۲/۵

Vesika NO: 463/

تلغرافنامه

مخرجی	نومرو سی	کلمه سی	تاریخی	دولت عثمانیه مؤسسه تلغراف و تلفون نظارتی حکومت تلغراف عابرانندن طولایی برکونا مسئولیت قبول ایتمز	آلندیغی محل		تاریخ	ساعت	امضا
			اول ساعت مکرر		کشیده اولندیغی محل			اول مکرر	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

نمونه مکرر ۸۰۱

Vesika No.: 464

Şifre

Kabine dosyasına

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Kabinenin isti'fası haberi ajansla neşredildiği halde zatisâmilerinden bu babta birşey irade buyurulmadı ~~Muhtelif havadisin intişarı efkâr-ı umumiyede heyecan ve buhran tevlid etmektedir~~ İtimad-ı millîye mazhar olmuş bir kabinede ansızın buhran hudûsu ve esbabı hakkında şayiat-ı muhtelifenin deveranı efkâr-ı umumiyede heyecan ve buhran tevlid etmektedir Asayiş-i mahallîyenin halelden vikayesiçün galeyan-ı efkârı teskin edecek surette hakikat-i halin tavzihiyle irşadat-ı devletlerine muntazır bulunulduğu mâruzdur. 5/minh

Fahri

Vesika No: /464

[illegible]

قابینه نك استعفاسی جریان النسلا نشر ایدرکن
حالده ذات سعادتلری بوبابده برتبلیغ اراده
بویورلمش ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ اعتبارلری
نظر دقته بر قابینه ده آنسزین بحران حدوثنه
و اسبابی حقنده شایعات مختلفه نك
دوراننی اظهار عموم ده هیجان و بحران تولید
ایتمکده در. آسلیسی کیمك خلیفه لك وقاسیجوج
حقیقت حالك توضیحیله
هیجان اظهاری تسکین ایچون حضرت
ایشارات دوستانه منتظر بولندقلری
وجهله

[illegible]

تلغراف نامه

عربی	نومرو سی	کلمه سی	تاریخی	دولت عثمانیه	الفاظ مهمه	تاریخ	ساعت	الفا
ارقوم	٤٥٥	١٠٠	ساعت ٢ مسکو	موسسه تلغراف و تلفون نظارتی	در عجله	٥	٢ مسکو	

حد ١٤ حد

٥٢

سلام ، موقع مخصوصه و تاموسی احمد بك جنابلرینه بعض مؤثراتك علی اتمکله مشتغل اولدقلرینی بوکره قابنه نقلا اشبو مؤثراته استعفای وجهله موجب تأثر عظیم اولمشدر. سوای قوقفدوی ٢١ تشرین ایدیجه امال بعض تأیید ایده میه جغی رقابنه رئیسه تحمل ایده مه جکی کبار مخصوصه و حداقته عهد ایدرم مابه جنابی موما الیه باسه کتابه جبور تقدیم ایدیلیم تزاقات حاضره صورتنی عهد ایدیلم ١٠ ٢

ص ح ص ط ظ

قوقفدوی

محولا مسکو ١٠٨

Vesika No.: 465

TELGRAFNAME

Devlet-i Osmaniye
Posta ve Telgraf ve Telefon Nezareti

Mahreci	numarası	kelimesi		Tarih	İmza
Erzurum	455	100	Der Aliyye	5/Mart/36 15.30	Lûtfi

XII nci Kor. K.

Mülk-ü milletin hukuk ve namusunu ihlâle çalışan bâzı müessiratı halletmeğe millet ve ordu dilhûndur Bu kere kabinenin işbu müessiratla isti'fası dahi mucib-i tesir-i azîm olmuştur Sıvas Kongresi ile tesbit edilen âmal-i milliyeyi te'min edemiyecek bir kabine reisine tahammül edemiyeceğini kemal-i hulûs ve sadakatle arzeylerim Mabeyn-i Hümayun Cenab-ı Mülûkâne Başkitabet-i Celilesine takdim ettiğim telgrafnamei âcizî suretini arzeylerim. 4/Minh

XV nci Kor. K.
Karabekir

Vesika No.: 466

Müstaceldir

Ankara'dan

XII nci Kor. K.

Bir suretinin Heyet-i Merkeziyelere i'tası.

İstanbul'dan alınan havadis berayimalûmat aynen tebliğ olunur. Bu haber 5/3/36 Cuma akşamı verilmiştir. Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal

Perşembe günü Ali Rıza Paşa Kabinesinin (C n k) Cumartesi gününe kadar vekâleten idareiumûr eylemesi hakkında iradei Seniyye (a t b t) tebliğ olunmuştur. Yevmimezkûr sabahı Tevfik Paşa ve ba'dezzeval esbak Dahiliye Nazırı Âdil Bey Huzûra kabul edilmiştir.Saray, Makam-ı Sadareti âmal-i milliyeye muvafık ve gayrimuvafık zevattan hangisine tevdiinde halen mütereddit ve ma'hâza hüsnüniyet mevcud değildir.

5/3/36

XX nci Kor. K. Vekili
Mahmud

Açılmıştır 7/minh Fevzi
adet
936

Ş I 7/minh
1 Kısım/7/minh

Nerelere yazıldığı niye konmamıştır.

467 No. lı vesikanın açıklaması

Adana Valisi Celâl Beye zorla imzalattıkları bir telgraf üzerine Heyet-i Temsiliye Reisi Mustafa Kemal Paşanın Vali Celâl Beyin bunu tamir etmesi hakkında XII Kolordu Kumandanlığına verdikleri emirlerine aittir.

Vesika No.: 467

Ankara'dan

XII nci Kor. K. Fahrettin Beyefendiye

Adana Valisi Celâl Bey kerhen ve mecburen kaydiyle Dahiliye Nezaretine bir telgraf yazmış ve bu telgraflarda Maraş'la Adana arasındaki Millî çetelerin telgraf hattı tahrip ettikleri ve tâmire giden telgraf çavuşlarını tehdit eylediklerini ve Adana'da ~~hiç~~ heyecan tevlid ettiklerini ve bunun neticesinden fenalık çıkacağı ve çetelerin vilâyet hududundan uzaklaştırılması için Maraş Mutasarrıflığına emir i'tası lâzımgeldiğini bildirmiştir. Bu telgrafı hernekadar Fransızların icbariyle yazdığını söylüyor ise de bu valinin düşmanlarca da vesile ittihaz olunarak hükûmet-i merkeziyeyi müşkül bir mevkıde bırakmalarını esas olabilecek hakikate muvafık şeylere resmî ifade ile yazması pek müellim hâdisat tevlideder ve Kuvayi Milliyenin harekâtı nazar-ı ecanibte pek fena telâkkilere duçar eyler Bu esasın seri' bir vasıta ile Vali Celâl Beye iblâğiyle yapılan bu mühim hatânın tamir ettirilmesi için himmet ve delâlet-i aliyyelerini rica ederim Efendim Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal 5/3/36

Doğrudur

XX nci Kor. K. Vekili
Mahmud

Açılmıştır/7 Minh
Adet Fevzi

Yazıldı/8 Minh
Adet Fevzi

Vesika No.: 468

Mühimdir

Adet
Bilâ

Ankara'dan

Konya'da XII nci Kor. Kumandanlığına

İstanbul'dan gelen telgraf aynen berayimalûmat arzolunur Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal

Bugün 5/3/36 ba'dezzeval beşte Meclis-i Mebusan Reisi Huzûra kabul edildi Kabine reisinin tâyininde Padişah hâlâ müterednittir Müşîr Zeki Paşanın kabine riyasetine getirileceği rivayeti de var Bu zat İ'tilâfçıdır Anadolunun hertarafında Anzavur harekâtını Alemdar'ın neşriyatını ve Riza Paşanın isti'fasını mucip esbabı protesto namütenahî telgraf Matbuata geliyor. İngiliz sansürü bunların neşrine müsaade etmiyor Zatişahâneye de bu tarzda telgraf gelmiş ise fena değil Aksi halde bu gece bu hususun münasip bir üslûp ve mevzu dahilinde te'imini mucib-i fâide olur mütalâasındayız 6/Mart/336

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmud

Tebliğ edilen mahaller

57 nci Fırka
Alaşehir
Nazilli
Burdur
23 ncü Fırka

Şifre kalemi
955
Vürudü/8 Minh

Hususî dosya

H.T.

Vesika No.: 469

Ankara'dan

Konya'da XII nci Kor. Kumandanlığına

Dersaadet'ten mevrûd şifre sureti aynen zire çıkarılmıştır Efendim Heyet-i Temsiliye Namına Mustafa Kemal

Suret

Hükûmet isti'fanamelerinde İ'tilâf Devletlerinin muhaberat-ı hükûmeti sansür ederek cihan efkâr-ı umumiyesine mağduriyetimizi i'lâna ve hakkımızda vakı' isnadat ve müfteriyata mukabeleye müsaade etmemelerini ve İzmir'de devam eden fecayi' ve i'tisâfata mâni olmadıklarını zikr ve ahîren aleyhimizde tasniatı red ve milletin hükûmetin ma'sumiyetini ızhar için hertürlü tahkıkata âmâde bulunduğunu ispat eylemiş ve burada neşri mümkün olamıyan bu isti'fname suretini Avrupa ve Amerika'da neşr-ii ilân edilmek üzere harice göndermiştir. 7/Mart/336

XX nci Kor. Kumandan Vekili
Mahmud

Ş 1 Kısım 1/13 Minh
41, ve Konya Heyet-i Merkeziyesine
yazılmıştır/13 Minh
Ş

Heyet-i Temsiliyeye

Şifre Kalemi
1007
Vürudü/11 Minh Kemal

Tebliğ edilen mahaller

Burdur
Nazilli
Alaşehir
57 nci Fırka
23 ncü Fırka

H. T.